

**Приватний вищий навчальний заклад
«Буковинський університет»
Факультет інформаційних технологій та економіки**

Схвалено та затверджено на засіданні
науково-методичної ради факультету
протокол №1 від 30.09.2021

ЗАТВЕРДЖУЮ:
декан факультету
інформаційних технологій та економіки
Тетяна Штерма

**СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Фінансовий менеджмент»**

Освітньо-професійна програма Облік і оподаткування,
Фінанси, банківська справа та страхування
(назва програми)

Спеціальність 071 облік і оподаткування,
072 фінанси, банківська справа та страхування

Галузь знань 07 управління та адміністрування,
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Факультет інформаційних технологій та економіки, юридичний

Мова навчання українська

Розробник: Штерма Т. В. к.е.н, доцент.
Гончарук Я.М. к.е.н, доцент

Профайл викладача (-ів) <https://www.bukuniver.site/university/faculties/ite-faculty/>
(посилання на сторінку кафедри з інформацією про викладача (-ів))

Контактний тел.: 0372513283

E-mail: sht.tatjana@gmail.com

Консультації четвер з 10.00 до 16.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Фінансовий менеджмент треба розглядати як інтегральне явище, що має різні форми вияву. З функціонального погляду фінансовий менеджмент являє собою систему економічного управління і частину фінансового механізму. З інституцій його погляду фінансовий менеджмент є органом управління. З організаційно-правового погляду фінансовий менеджмент - це вид підприємницької діяльності.

Фінансовий менеджмент спрямований на управління рухом фінансових ресурсів і фінансових відносин, що виникають між господарюючими суб'єктами у процесі руху фінансових ресурсів. Відповідь на питання, як правильно управляти цим рухом і відносинами, складає зміст фінансового менеджменту. Фінансовий менеджмент являє собою процес вироблення мети управління фінансами підприємства і здійснення впливу на них за допомогою методів і важелів фінансового механізму.

Отже, фінансовий менеджмент - це специфічна система управління грошовими потоками, рухом фінансових ресурсів і відповідною організацією фінансових відносин.

Фінансовий менеджмент оперує фактичними, внутрішньо однорідними грошовими потоками. Зміст управління потоками грошових коштів залежить від оптимізації фінансових потоків і структури капіталу підприємства. Критеріями управління грошовими потоками є ліквідність і дохідність.

2. Мета та завдання вивчення дисципліни

Метою є необхідність набуття студентами теоретичних знань практичного застосування у професійній діяльності, формування системи знань з управління фінансами, визначення стратегії і тактики фінансового забезпечення суб'єктів господарювання.

Завданнями є вивчення сутності та методологічних основ фінансового менеджменту, управління фінансовими ризиками та застосування інструментів антикризового управління підприємством, оволодіння сучасними прийомами здійснення управління фінансами в сучасних умовах національного господарства, набуття навичок управління грошовими потоками, прибутком, інвестиціями, активами, оволодіння методикою вивчення вартості капіталу та з'ясування способів оптимізації його структури.

Предметом є рух фінансових ресурсів в процесі здійснення фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання.

3. Пререквізити

Дисципліна тісно пов'язана з іншими дисциплінами фахового спрямування та базується на наукових досягненнях дисциплін "Фінанси підприємств", "Фінансова діяльність суб'єктів господарювання", "Фінансовий аналіз". Навчальна дисципліна „Фінансовий менеджмент” є логічним продовженням таких дисциплін, як: „Фінанси”, „Економічний аналіз”, „Фінанси підприємств”, „Гроші та кредит”, „Банківська справа”, „Фінансовий аналіз”.

4. Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК01.Здатність володіти теоретичними та організаційними основами фінансового менеджменту;

ЗК02.Знати складові системи забезпечення фінансового менеджменту;

ЗК03.Здатність володіти методами управління грошовими потоками на підприємстві;

ЗК04.Здатність володіти способами визначення вартості грошей у часі та фактори, що впливають на зміну їх вартості у часі;

ЗК05.Здатність володіти особливостями управління прибутком, активами та капіталом;

ЗК06.Здатність володіти способами та методами оцінки здійснення інвестицій;

ЗК07.Здатність володіти особливостями управління фінансовими ризиками;

ЗК08.Здатність володіти основами внутрішньofірмового планування та прогнозування;
ЗК09.Здатність володіти порядком проведення антикризового фінансового управління на підприємстві.

Спеціальні компетентності (СК)

СК01.Здатність здійснювати управління грошовими потоками на підприємстві від різних видів фінансово-господарської діяльності,
СК02.Здатність оцінювати вартість грошей в часі під впливом певних факторів,
СК03.Здатність аналізувати порядок формування та розподілу прибутку на підприємстві, стратегії фінансування оборотних активів та особливості управління ними;
СК04.Здатність визначати вартість і вміти оптимізувати структуру капіталу;
СК05.Здатність оцінювати інвестиційні проекти, враховуючи ступінь ризику при цьому;
СК06.Здатність аналізувати фінансову звітність та розраховувати планові фінансові показники
СК07.Здатність здійснювати оцінку ймовірності банкрутства підприємства.

Програмні результати навчання:

ПР01.Здатність використовувати передові форми і методи навчання, схеми, діаграми, технічні засоби, практичний матеріал підприємств, організацій, банків, небанківських кредитних установ, реферативну роботу, виступи з додатковою інформацією на семінарах,
ПР02.Здатність створювати проблемні ситуації для активізації студентів і більш глибокого засвоєння матеріалу.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ МОДУЛЬ 1

Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту

Сутність фінансового менеджменту. Функції фінансового менеджменту та їх значення. Фінансовий менеджмент як система управління фінансами підприємства. Необхідність і умови ефективності фінансового менеджменту та умови її досягнення.

Мета фінансового менеджменту. Основні завдання фінансового менеджменту. Забезпечення максимізації прибутку і ринкової вартості підприємства в реалізації кінцевих інтересів його власників. Стратегія і тактика фінансового менеджменту. Об'єкти і суб'єкти фінансового менеджменту. Завдання фінансового менеджменту.

Механізм фінансового менеджменту. Місце фінансового менеджменту в організаційній структурі підприємств. Методи і прийоми фінансового менеджменту.

Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджменту

Методологічні основи побудови системи забезпечення фінансового менеджменту.

Організаційне забезпечення фінансового менеджменту. Характеристика моделі фінансової інфраструктури підприємства. Системи і методи внутрішнього фінансового контролю. Інформаційне забезпечення фінансового менеджменту. Фінансова інформаційна база. Показники інформаційного забезпечення фінансового менеджменту. Зміст фінансової звітності. Загальні вимоги до інформаційної бази. Основні користувачі фінансової інформації.

Тема 3. Управління грошовими потоками на підприємстві

Поняття грошового потоку. Значення грошових потоків у діяльності підприємства. Оптимізація грошових потоків. Види грошових потоків та їх класифікація. Принципи управління грошовими потоками. Складання звіту про рух грошових коштів.

Вхідні грошові потоки та їх характеристика. Зміст і завдання управління вхідними грошовими потоками. Управління грошовими потоками, пов'язаними з операційною діяльністю. Управління грошовими потоками, пов'язаними з фінансовими операціями.

Управління вихідними грошовими потоками. Зміст і завдання управління вихідними грошовими потоками. Управління грошовими потоками: оплата рахунків суб'єктів господарювання, перерахування коштів у бюджет і цільові державні фонди, погашення

зобов'язань по кредитах та інших боргових зобов'язаннях, витрати на оплату праці.

Планування надходження і використання грошових коштів. Розробка і застосування платіжного календаря.

Тема 4. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках

Необхідність і значення визначення вартості грошей у часі. Фактори, що впливають на зміну вартості грошей у часі. Вплив інфляції на зміну вартості грошей. Ризик та його вплив на зміну вартості грошей. Нарахування простих і складних процентів.

Майбутня вартість грошей та її зміст. Поняття компаундирування. Розрахунок майбутньої вартості грошей з урахуванням анuitетів. Використання процентного фактора у розрахунках майбутньої вартості грошей. Теперішня вартість грошей та її зміст. Поняття дисконтування та сфери його застосування. Визначення суми дисконту. Визначення чистого дисконтного доходу. Розрахунок теперішньої вартості анuitетів. Поточна вартість довічної ренти. Використання процентного фактора при розрахунках теперішньої вартості грошей. Врахування фактора часу у розрахунках вартості облігацій та акцій.

Тема 5. Управління прибутком

Зміст і завдання управління прибутком підприємства. Системний підхід до управління прибутком. Інформаційна база управління прибутком.

Управління прибутком від операційної діяльності. Формування прибутку від основної діяльності. Фактори, що впливають на формування прибутку. Зовнішні і внутрішні фактори. Управління формуванням собівартості. Розрахунок граничної виручки і граничних витрат. Аналіз беззбитковості. Розробка цінової політики та її оптимізація на підприємстві. Політика максимізації прибутку підприємств. Операційний ліверидж. Управління формуванням прибутку від іншої операційної діяльності. Формування прибутку від фінансових операцій.

Сутність і завдання управління розподілом прибутку. Фактори, що впливають на розподіл загального прибутку. Вплив на розподіл прибутку системи оподаткування підприємств. Управління використанням чистого прибутку. Аналіз використання прибутку. Створення резервного фонду. Політика розвитку підприємства за використання прибутку. Дивідендна політика.

Тема 6. Управління активами

Склад і структура активів підприємства. Оцінка активів. Зміст і завдання управління оборотними активами. Управління виробничими запасами. Управління дебіторською заборгованістю. Визначення оптимальної структури дебіторської заборгованості. Забезпечення ефективного контролю за рухом і своєчасним поверненням дебіторської заборгованості. Методи інкасації дебіторської заборгованості. Методи рефінансування дебіторської заборгованості. Управління грошовими коштами. Оптимізація залишку грошових коштів підприємства.

Джерела формування оборотних активів підприємств та шляхи забезпечення їх оптимальної структури. Стратегія фінансування оборотних активів: агресивна модель, консервативна модель, компромісна модель. Управління необоротними активами підприємства. Управління основними засобами, нематеріальними активами.

МОДУЛЬ 2

Тема 7. Вартість і оптимізація структури капіталу

Сутність капіталу підприємства. Класифікація капіталу. Визначення загальної потреби в капіталі. Фактори, що впливають на обсяг капіталу. Власний капітал та його формування. Статутний капітал. Пайовий капітал. Резервний капітал. Нерозподілений прибуток. Управління формуванням власного капіталу. Позичковий капітал. Довгострокові фінансові зобов'язання. Короткострокові фінансові зобов'язання. Кредиторська заборгованість. Управління позичковим капіталом. Управління кредиторською заборгованістю. Вартість капіталу. Вартість капіталу як міра

прибутковості. Норма капіталу. Базова концепція визначення вартості капіталу. Визначення вартості власного капіталу. Вартість акціонерного капіталу. Оцінка позичок. Оцінка загальної вартості капіталу. Інфляція та ринкова вартість капіталу. Розрахунок середньозваженої вартості капіталу. Фінансовий ліверидж. Ефект фінансового лівериджу.

Структура капіталу. Фактори, що впливають на структуру капіталу. Управління структурою капіталу. Оптимізація структури капіталу. Політика підприємства щодо структури капіталу. Вплив структури капіталу на вартість підприємства.

Тема 8. Управління інвестиціями

Сутність і класифікація інвестицій. Зміст і завдання управління інвестиціями. Види інвестицій. Формування інвестиційної політики. Форми реальних інвестицій та особливості управління ними. Капітальні вкладення. Види інвестиційних проектів і вимоги до їх розробки. Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів. Окупність капітальних вкладень та її розрахунок. Особливості управління інноваційними інвестиціями підприємств. Управління реалізацією реальних інвестиційних проектів. Порядок розробки бюджету капітальних вкладень. Управління джерелами фінансування капітальних вкладень. Амортизаційна політика підприємства. Використання прибутку. Інструменти довготермінового фінансування інвестицій. Визначення оптимальної структури джерел фінансування капіталовкладень. Прогнозування джерел. Фінансова інвестиційна діяльність підприємства. Управління фінансовими інвестиціями. Вкладення коштів у цінні папери. Розміщення коштів на депозитних рахунках. Портфель фінансових вкладень та принципи його формування. Методи оцінки інвестиційного портфеля з урахуванням ризику. Диверсифікація інвестиційного портфеля. Ризикові інвестиції (венчурний капітал).

Тема 9. Управління фінансовими ризиками

Економічна сутність фінансових ризиків та їх класифікація.

Основні види фінансових ризиків: валютний, депозитний, процентний, інфляційний, інвестиційний, кредитний. Фактори, які впливають на рівень фінансових ризиків. Визначення рівня ризику та його впливу на фінансовий стан підприємства і його прибутковість. Зміст управління фінансовими ризиками. Процес їх прогнозування та нейтралізації в фінансовій діяльності підприємств.

Методи розрахунку ризиків. Економіко-статистичні методи оцінки рівня ризиків. Експертні методи оцінки. Аналогові методи оцінки. Премія за ризик і порядок її визначення. Способи уникнення та нейтралізації фінансових ризиків. Страхування ризиків. Використання механізмів диверсифікації.

Тема 10. Аналіз фінансових звітів

Призначення і види фінансових звітів. Методи оцінки фінансових звітів. Склад, характеристика та зміст фінансової звітності підприємства відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Зміст і завдання аналізу фінансових звітів.

Бухгалтерський баланс і його значення для аналізу фінансового стану підприємства. Аналіз динаміки і структури активів і пасивів балансу. Аналіз звіту про фінансові результати діяльності підприємства. Аналіз звіту про рух грошових коштів. Критерії і методика оцінки незадовільної структури балансу підприємств. Система показників фінансового стану підприємства та їх оцінки. Аналіз економічного потенціалу підприємства. Аналіз показників ліквідності і платоспроможності підприємства. Оцінка ліквідності балансу підприємства. Показники фінансової стійкості і стабільності підприємства та їх оцінка. Показники ринкової ділової активності підприємства. Комплексний аналіз фінансового стану підприємства.

Тема 11. Внутрішньофінансове фінансове прогнозування і планування

Фінансове прогнозування і планування в системі фінансового менеджменту. Цілі та завдання внутрішньофінансового фінансового прогнозування та планування. Методи фінансового прогнозування та планування.

Бюджетування та його сутність. Види бюджетів. Складання бюджетів (кошторисів).

Методика розрахунку основних фінансових показників бюджетів. Оперативне фінансове планування як основа внутрішньофірмового фінансового контролю.

Тема 12. Антикризове фінансове управління на підприємстві

Зміст і завдання антикризового фінансового управління підприємством.

Методи прогнозування банкрутства підприємства. Система попереднього реагування на загрозу банкрутства і комплекс попереджувальних заходів.

Фінансова санація підприємства як елемент антикризового управління. Досудова санація. Санація за рішенням арбітражного суду. Менеджмент санації підприємства, його функції та завдання. Методи фінансування санації підприємства. Управління внутрішніми джерелами фінансування та залучення зовнішніх фінансових джерел.

Реструктуризація в системі антикризового фінансового управління підприємством. Організаційно-фінансове забезпечення реструктуризації підприємств.

Література

1. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента. В 2 т. 4-е изд. К.: ОмегаЛ, 2011. – 1330 с.
2. Лапіна І. С. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / І. С. Лапіна, О. М. Гончаренко, Г. О. Величко та ін. / за ред. І. С. Лапіної. – Одеса: Атлант, 2016. – 313 с.
4. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / Васьківська К. В., Сич О. А. – Львів : «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. – 236 с.
5. Фінансовий менеджмент : підручник / Д. І. Дема, Л. М. Дорохова, О. М. Віленчук та ін. – Житомир : ЖНАЕУ, 2018. – 320 с.
6. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / за заг. редакцією д-ра екон. наук І.О. Школьник та канд. екон. наук В. М. Кремень [І. О. Школьник, В. М. Кремень, С. М. Козьменко та ін.]. – Суми, 2014. – 427 с.
7. Фінансовий менеджмент: підручник / А. М. Поддєрьогін, Н. Д. Бабяк, М. Д. Білик та ін.; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 2-ге вид., перероб. – Київ: КНЕУ, 2017. – 534 с.
8. Фінансовий менеджмент: підручник / Кнейслер О. В., Квасовський О. Р., Ніпіаліді О. Ю. / за ред. Кнейслер О. В. – Тернопіль: Економічна думка, 2018. – 482 с.
9. Фінансовий менеджмент: елект. навч. посібник / І. А. Бігдан, Л. І. Лачкова, В. М. Лачкова, О. В. Жилиякова – Х.: ХДУХТ, 2017. – 197 с.